

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYZER-
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévtár (városház,
földszint 7. sz. léde küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendőek
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városi takarékpénztárakról.

Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése kimondotta a városi takarékpénztár felállítását és a részleteket kidolgozó bizottság serényen halad munkájában, melyet a közgyűlés elé fog terjeszteni.

Mi, akik a városi takarékpénztár eszméjét ismétellen felszínre hoztuk, valóban örülünk a törvényhatósági bizottság bőles intézkedésének és reméljük, hogy a megalakuló takarékpénztár jövedelme nagy hasznot fog hozni házipénztárunknak és a pótdadót csökkenteni fogja.

Hogy a városi takarékpénztárnak mennyit javítottak a városok közjövödelmén, az alább következők fényesen igazolják.

A községi takarékpénztárak igazi hazája Németország, Poroszországban az 1895-ik évben 1483 takarékpénztár volt, köztük 620 városi, 6 tartományi, 370 kerületi és 172 községi takarékpénztár.

1883-ban megalakult a takarékpénztárak szövetsége, mely az összes német államokból közel 1000 takarékpénztárt, mintegy 3 milliárd betéttel fűz egy szerves és hatalmas kötelékbe.

A takarékpénztárak ezen szövetségében megnyilatkozó erő törte meg a kormánynak a postatakarékpénztár felállítására irányított törekvését, amire névze az 1885-ik évben tettek sikertelen kísérletet.

Az 1818-ban létesült berlini városi takarékpénztár betétállománya az 1900-ik évben 253,000,000 márka, tiszta nyeresége pedig 1,986,000 márka volt. A takarékpénztár saját vagyona különben 18,709,500 markát tett ki az 1901. év végén.

A községi takarékpénztárak sikereit tekintve Németország után mindjárt Ausztria következik, ahol a postatakarékpénztári intézmény behozatala dacára a községi takarékpénztárak a virágzásnak igen magas fokát érték el.

Az ausztriai takarékpénztárak közül 81% községi, 5-5% kerületi és csak 13-5% társulati. Tehát túlnyomó többségben községiéek.

A prágai takarékpénztárak betétjei 1901-ben 113,482,126 kor. 58 fillért értek el s a takarékpénztár saját vagyona 7,443,518 kor. 83 fillért volt.

Bécs városa az 1907. év elején alapította községi takarékpénztárát s ebbe egy fillért sem fektetett be; csak a községtől kapott az alapítás költségeire és az előzükségekre visszafizetendő előleg gyanánt 200,000 koronát.

Ez a bécsi intézet az első évben 14,713,791 korona betétet ért el s a tiszta jövedelem az első üzleti évben 67,878 kor. volt.

A hazai községi takarékpénztárak számban és tekintélyben meg sem közelíthetik ugyan a külföldieket, mindamellett viszonyainkhoz mérten kielégítően és elég szép eredménnyel működnek.

Elég hivatkozunk a nagykorösi községi takarékpénztárra, amelynek összfordalma az 1907. évben 22,507,508 koronát tett ki, tiszta nyeresége pedig 80,862 korona volt, vagy a nagybányaira, melynek 1906. évi tiszta nyeresége 62,286 korona 74 fillér és a hajduböszörményire, amelynek 1907. évi tiszta nyeresége 60,233 korona volt.

A felsorolt adatok meggyőző tanulságot tesznek a községi takarékpénztárak életképességéről.

Valami a kisemberekről.

A hivatalnok, az iparos, a kereskedő, a lateiner nálunk a kisember. Fejlett gazdasági viszonyok között élő országokban, mint a tőkegazdag Franciaországban, vagy Belgiumban, a kereskedőnek vagy iparosnak az a vágya, hogy ne kelljen tovább dolgoznia ötven éves koránál. A zöm el is írta ezt a vágyát. Dolgozik szorgalmasan és körültekintően, mi annyit nem gyűjt össze, hogy tőkájének járadékából megélhet és válik belőle kistőkés és ilyen sok százezer van ezekben a boldog országokban. Nálunk ez az osztály, a hivatalnok is és a lateiner is, férfiora delén, sőt késő öregségéig hitelből él. Szomorua gazdasági viszonyaink a tőkegyűjtést majdnem lehetetlenné teszik és akinek nincs nyugdíja, az késő öregségéig izzad és fárad és ha a munkába belesokad, akkor legtöbbször gyermekei tartják el, akik apjuk nehéz igáját vették magukra. És a hivatalnok? Egész életében, ha csak a véletlen nem segít rajta, a kezdő fizetés sanyarúságait érzi még harminc év múlva is és adósságainak a terhét átvissza a nyugdíjára is, melyből a törvény csak ezer koronát véd meg.

Ily közgazdasági viszonyok mellett született meg nálunk a sok törpe bank és szövöttek. Nem azért, hogy takarékbetéteket gyűjtsenek, hanem, hogy a kis ember hiteligényeit, ami elől a nagy bankok ridegen elzárkóztak, busás kamatok ellenében kiegészítsék. Az elmult esztendőben csak Budapesten tizenegyzéke törpebank és ötvenegy koronás hitelszövetkezet szüni meg. Amely van még, az is csak vegetál. A kisembernek hitele pedig sehol sincs. Az a kijelentés, hogy „kisember ne vegyen hitelt igénybe“, az állhat a millio-

mosokra, de nem állhat meg a kisiparosra és kiske-reskedőre. De nem állhat meg a hivatalnok- és lateineremberrel szemben, akinek a hitelle sokszor a megélhetés szempontjából, bizonyos csapások esetén, szükség van. Ha a nagy bankok megfojtották a szövetkezeteket és törpebankokat, akkor gondoskodjanak arról is, hogy üzletkörükbe beleillessék a kisemberek hiteligenyét is. Egy-két bank már megkezdte, de mi ez a nagy kereslethez képest? Utóvégre nincsenek mindig nagy állami beruházások és százmillió kölcsönök és nagytőkének igazán mindegy, hogy az állam fizet-e busás kamatot az ő százmilliója után, vagy a kisember az ő ezer koronája után. A kisemberek hiteligenyét nem lehet csak úgy félvállról venni, különben rövid idő alatt nagy gazdasági válságra ébred az ország. És ezt talán nem akarja sem a pénzügyi világ, sem a kormány. Mert az adóállérek zöme mégis csak a kisemberektől gyűl össze.

Kertéségi szabályzat.

(Tervezet.)

1. §.

Debreczen szabad királyi város határában, a diószegi és ujléai országotak között elterülő 42 katasztrális hold és 1885 négyszögöl, drótsodronnyal körülkerített területen a tulajdonosok szőlőtelep létesítését tűzték ki célul, ezen területet „Ungvári-féle szőlőskert” cím alatt kertességgé alakítván, addig is, míg ezen kert birtokosai valamely hegyközségbe be nem lépnek, vagy maguk külön hegyközséget nem alakítanak, ügyeiket az alábbi szabályok szerint intézik.

2. §.

A kertéség kötelékébe tartoznak mindazon birtokosok, kik az I. §-ban körülírt kertben, területnagyságra való tekintet nélkül valamely részt tulajdonjoggal bírnak.

3. §.

A kertéség célja és feladata:

- a) a szőlőskert birtokosai ügyeinek önálló intézése;
- b) a szőlőbetegségek és állati ellenségek elleni védekezés;
- c) okserű szőlőművelés.

4. §.

Kertéség ügyeit intézi

- a) a közgyűlés;
- b) a választmány;
- c) a kertgazda.

5. §.

Rendes közgyűlés évenként kétszer és pedig február és szeptember hónapokban tartatik.

Rendkívüli közgyűlés összehívható hét tag kivására és a választmány határozata folytán. A tárgysorozat a tagokkal közlendő.

6. §.

A közgyűlés határozatait birtokarány szerint hozza, szavazatlóbbsséggel és abban az esetben tartható meg, ha a birtokterület egyharmada képviselve van.

A 400 négyszögöl terület után egy szavazattal, 400 négyszögölon felüli területtel bírók annyi szavazattal bírnak, ahány 400 négyszögöl területtel több birtokuk van, de az összes kertéségi birtokosok szavazatainak egynegyed részénél többet senki sem gyakorolhat.

7. §.

A közgyűlés hatásköréhez tartozik:

- a) a jelen szabályok módosítása és új szabály alkotása;
- b) a kertgazda, helyettes kertgazda, egy jegyző, egy felügyelő, egy pénztárnok, egy ellenőr és a választmányi tagoknak választása;
- c) a kertéség költségelóirányzatának megállapítása;
- d) az évi számadások elbírálása és jóváhagyása;
- e) a köteleessége ellen vétő választmányi tagok és tisztviselők elmozdítása;
- f) más hegyközségek vagy kertéségek kötelékébe való felvétel feletti határozat;
- g) a kertéség feloszlásának kimondása;
- h) kert-örök felfogadása;
- i) A szüret idejének megállapítása.

8. §.

A kertéségi közgyűlés és választmányi ülés jegyzőkönyvét a megválasztott jegyző vezeti, hi-telesítését az elnök által felkért két tag eszközli.

9. §.

A kertéségi pénztár bevételei:

- a) a beiratás és átírási díjak;
- b) bírságok;
- c) birtokarány szerint kivetett díjak.

10. §.

A kertéségi pénztár kiadásai:

- a) a kert-ör díjazása;
  - b) a kert területén levő utak, kutak, kapuk és órház jókarban tartásának költségei.
- Rendkívüli kiadások esetről-esetre a választmányi ülésen lesznek megállapítva.

11. §.

A kertéség választmányi tagjai:

- a) a kertgazda, mint elnök;
  - b) a helyettes kertgazda, mint helyettes elnök;
  - c) a kertéségi jegyző;
  - d) a kertéségi pénztárnok;
  - e) a kertéségi felügyelő;
  - f) a kertéségi ellenőr;
  - g) 4 választmányi tag.
- A tisztikar, valamint a választmányi tagok a közgyűlés által egy évre választatnak.

12. §.

Választmányi ülést a kertgazda belátása szerint hívhat össze, vagy ha azt 3 választmányi tag kéri.

A választmányi ülés határozatképes, ha az elnökön kívül még három választmányi tag van jelen.

13. §.

A választmány hatáskörébe tartozik

a) a közgyűlés tárgysorozatának megállapítása;

b) a pénztár megvizsgálása és a közgyűlés elé terjesztése;

c) az évi költségelőirányzat szerkesztése;

d) az évi kiadások birtokarány szerinti kivétele;

e) a közgyűlési határozatok végrehajtása;

f) a kertség ingó és ingatlan vagyonának jókarban tartására való felügyelet és azokról leltár készítése;

g) a kertség területén előforduló birtokváltozások nyilvántartása;

h) a koránérő szőlők leszedése, szállítása, és szüretelése végett beadott írásbeli jelentések feletti határozathozatal;

i) időközben szolgálatból kilépett, esetleg elhalt vagy elbocsátott kert-ór helyett más ór fel fogadása.

14. §.

A kertgazda vagy helyettesének hatáskörébe tartozik:

a) elnököl a köz- és választmányi üléseken;

b) a kertségi tisztviselők működését és a választmány határozatának végrehajtását ellenőrzi;

c) a kiadásokat és bevételeket utalványozza;

d) a kertségi utak, kutak és kapuk tisztán és rendszerben tartásáról gondoskodik;

e) a pénztárnok által tett jelentés szerint hátralékban maradt évi járulékok behajtása iránt intézkedik;

f) a kertségre vonatkozó törvény és szabályzat ellen vétőket, valamint a hozott határozatok teljesítését megtagadókat a választmánynak, esetleg az illetékes hatóságknak írásban bejelenti.

15. §.

A jegyző köteles a köz- és választmányi ülésekről jegyzőkönyvet vezetni.

16. §.

A pénztárnok köteles a kertség bevételeiről és kiadásairól, a kertgazda vagy helyettese által kiadott bevételi és kiadási utalványok alapján, naplót vezetni; az évi számadást összeállítani és felülvizsgálás végett a választmánynak minden év utolsó ülésén beterjeszteni.

17. §.

A felügyelő köteles minden a szőlő kezelést, védekezést illető dolgokra a kertség tagjainak

utbaigazítást adni, fontosabb dolgokról hirdetést készíteni.

Sürgő esetekben választmányi ülés mellőzéseivel is a kert gazda és felügyelő rendeletét bocsáthat ki, valamely szőlő betegség vagy állati ellenség fellépése esetén azok elleni védekezést illetőleg.

18. §.

Ellenőr kötelessége a köz- és a választmányi ülések, kert gazda és felügyelő rendeleteinek végrehajtását, továbbá az ór működését ellenőrizni.

19. §.

A birtokosság jogai.

A kertség tagjai jogosítva vannak érdekeik megvédése céljából indítványokat tenni és azokat a köz- vagy választmányi ülésen tárgyaltatni.

Minden birtokos használhatja területét, a szőlőművelésen kívül oly célra, mely a kertsézzel és szőlőműveléssel összefér és arra nem káros.

Minden birtokos a választmány és kert gazda intézkedései ellen a közgyűléshez felelbezzhet.

20. §.

A birtokosok kötelességei.

a) A költségvetéssel megállapított szükségletekből reálok eső, s birtok arányban kivett összegét minden évben a kertség pénztárába befizetni. Megengedtetik azonban, hogy a kivett összeget a birtokosok két részletben fizethessék és pedig az első részletet április hó 30-ig, a második részletet október hó 30-ig fizelhetik be.

b) A kert gazdának, helyettes kert gazdának, felügyelőnek és ellenőrnek a hatáskörébe vágó meghagyásokat teljesíteni.

c) A koránérő szőlők esetleges leszedését, a kert gazdának előre bejelenteni. A leszedésre nyert engedély esetén felelősséggel tartozik minden gazda az esetleg okozott károkért.

d) A birtokosok saját érdeke megóvása végett a kertségben csakis gyümölcsfák ültetése engedélyeztetik, az is úgy, hogy a szomszéd területétől legalább 5 méter távolságra essen, a dűltűttől pedig 2 méterre, hogy a közlekedést ne akadályozza. — A szélső sor szőlő és lugas a határtól 0.50 centiméter távolságra teendő.

Ha később kitűnik, hogy az ültetett fák a szomszédnak kárt okoznak, vagy a szabályt túllépte, a kertgazda vagy a választmány rendeltére a fa a kifogásolt helyről azonnal eltávolítandó s ha ezen rendelet végre nem hajtatnák, a kifogásolt fa a tulajdonos költségére és veszélyére fog eltávolíttatni.

e) Minden birtokos, aki jövőben kertség területén birtokot szerez, annyi 2 korona beiratási díjat tartozik fizetni a kertség pénztárába, ahány 400 négyzetözlön felüli birtoka van. A kertség térképén feltüntetett méretek az irányadóak.

f) Minden birtokos a hernyózatást, a fa tisztogatását kellő időben, legkésőbb azonban március hó 15-ig, a permetezést legalább kétszer, az

elsőt június hó 8-ig, a másikat július hó végéig okvetlen elvégeztetni kötelességének tartása.

g) Minden birtokos köteles a lakását és lakás-változtatását a kertgazdának bejelenteni, ellenkező esetben a gyűlésre való meghívás elmulasztásáért kifogást nem tehet.

h) Minden birtokos köteles saját területén a kertgazda, helyettes kertgazda, felügyelő, ellenőr és a kert-őrnek járását tűrni. — Azon birtokos, aki az előbb említett kertiségi eljárások bármelyikét rágalmazná, sértegetné, vagy rendelkezéseinek teljesítését megtagadná, a kertiség pénzátára javára pénzbürséggel büntethető.

21. §.

A kert-őr alkalmazására és szolgálatára névze a földmivélsügyi magyar királyi miniszterium 1894. évi 48.000. szám alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok az irányadók.

22. §.

A kertiség utjai közös tulajdon képeznek; ezen utakra trágyát, venyigét, tahulladékokat, vagy bármi más lerakni és állandóan ott tartani semmikor és senkinek sem szabad.

23. §.

Állatokat a kert területén szabadon bocsátani, ehet bevinni vagy vezetni senkinek sem szabad. Szárnyasok vagy egyéb állatok zárt helyen tartandók.

Tarlózás szüret után nem engedtetik meg.

24. §.

Jelen kertiségi szabályzatban foglaltak ellen vétők az 1894. évi 40.000. szám alatt kiadott földmivélsügyi magyar királyi miniszteri rendelet 70. § értelmében kihágást követnek el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetést szenvedhetnek.

Kelt Debreczenben, 1908. évi február hó 23-án tartott évi rendes közgyűlésben.

Pesti János,
kertgazda.

Kovács István,
jegyzőhelyettes.

Selyemtenyésztés.

A földmivélsügyi m. kir. miniszter a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött meghatalmazotta a következő átiratot intézte városunk polgármesteréhez:

*Tekintetes polgármesteri hivatalnak
Debreczen.*

Az idej selyemtenyésztéséhez szükséges selyempépet már a legközelebbi napokban kiosztjuk.

Ismeretes lesz a tekintetes hivatal előtt, hogy milyen gyakori azon sajnos eset, hogy különösen az utcákon álló szederfákról mennyire ellenzik a lombeszedést, sőt különféle ártalmas folyadékkal hasznavehetetlenül teszik a szederfák lombját.

Gyakori azon visszasság is, hogy igen sokan csak azért vállalnak selyemhernyót, hogy a házak előtt álló szederfáknak lombozásához fentartsák maguknak a jogot. Tenyésztés közben azonban eldobják a hernyóknak nagy részét, minek következtében alig néhány kilogramm gubót hoznak beváltásra. Mindez azért történik, mert a házak előtt levő szederfáknak gyümölcsét felhasználják pálinka főzésre.

Az itt ismertetett sok irányú rosszakarattal természetesen nem dobhatjuk oda a szegény selyemtenyésztő érdekét, hiszen sokan tisztán ezért nem vállalkoznak selyemtermelésre.

Kétszeres szigorral érvény szerzendő tehát az 1894. évi XII. t.-c. 95. szakaszának d) pontjában foglalt rendelkezésnek, mely a közterületeken, utcákon és közutak mentén álló szeder-

fáknak szabad lombozását biztosítja a selyemtenyésztőknek. A most hivatkozott törvénybe ütköző kihágások elbírálásánál pedig olyan példa volna statuduandó, mely megszüntetné, vagy legalább nagyban mérsékelné a kihágásokat.

Véleményem szerint a szegény selyemtenyésztők a kiméletlen zaklatások ellen leginkább úgy volnának megvédők, ha a törvény gyakori kihirdetésével tudtára adnák a közönségnek, hogy minden selyemtenyésztől szabadon szedhet lombot az utcákon, köztereken levő szederfákról, tekintet nélkül arra, hogy foglalkozik-e hernyó neveléssel, vagy nem az illető, akinek háza előtt állanak a szederfák.

Melegen kérem tehát a tekintetes polgármesteri hivatal, miszerint méltóztatnék az irányban kegyesen intézkedni és az előforduló lombeszedésgátlási esetek elbírálásánál a legnagyobb érteylel eljárni.

Ezzel kapcsolatban még arra is bátorodom kérni a tekintetes hivatal, miszerint kegyeskednék utasítani a városi gazdasági hivatal, hogy az egészen fiatal 10 centiméter átmérőjű törzsszel nem bíró és így lombeszedés még nem alkalmas szederfákat ottott mész és rézgáz keverékkel permetezzék be, mert, sajnos, tapasztalható mondhatom, hogy a tenyésztők az ilyen gyenge fákról is leszedik a lombot és ezzel tönkre teszik azokat.

Az ügyet ismert jóindulatu és hathatos támogatásába ajánlván, maradtam teljes tisztelettel

Szekezsárd, 1909. évi április hó 10-én.

a miniszteri meghatalmazott megbízásból:

Soltész, s. k.

Hirek.

— **Jóváhagyás.** A belügyminiszter a véros 1909. évi költségeloirányzatát csekély észrevétel mellett helybenhagyta, valamint 1908-iki költségvetésre tett észrevételek tárgyában tett tanácsi felvilágosítási jelentést tudomásul vette.

— **Országos tejjgazdasági kongresszus.** Az országos tejjgazdasági kongresszus tagjai június 12-én érkeznek Debreczenbe. Megtekintik és alkalommal a Hortobágot, hol a város vendégei lesznek.

— **Az aradi piacról.** Arad sz. kir. város azon határozatát, melylyel kimondta, hogy a viszont-elárusítók a piacon csak reggel 7 órakor kezdenek meg vásárlásukat, a belügyminiszter jóváhagyta. A kofák garázdálkodása ezzel ott véget ér. Minden este egy ilyen határozat hozatala nálunk is olcsóbbá tenné a piacot.

— **Az országos gyermekvédő Liga** debreczeni fiókja május 22-én és 23-án rendezi a gyermeknapot. A rendezőbizottság mindent elkövet, hogy a gyermeknapok minél több jóvedelmet hozzanak az emberszeretet főnséges céljaira.

!! Most jelent meg!!	
.....	
„Ős Debreczen“	
Elbeszélések Debreczen múltjából.	
Írta: KONCZ ÁROS.	
● ● ●	
Ára díszes kiállításban 3 kor.	
Kapható a szerzőnél (Városház, földszint 7. számú szoba vagy lapunk kiadó-hivatalában, vagy a városi nyomdávalattalnl. o	